

STUDIUM A UPLATŇOVÁNÍ SOVĚTSKÉ VOJENSKÉ VĚDY, JEDEN Z NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH ÚKOLŮ VOJENSKÝCH AKADEMII

Brig. gen. František Houra

Československá armáda položila v letošním roce pevné základy pro budování vysokých vojenských škol v rozsahu a s náplní, které jsou nutné k urychlené výstavbě nové lidové demokratické armády. Vzorem pro jejich organizaci a výstavbu jsou slavné vojenské akademie Sovětské armády, které dovedly vychovat velitelské a technické kádry tak vysokých kvalit, že mistrně dovedly vojska k úplnému vítězství za Velké vlastenecké války.

Prvním úkolem vojenských akademií je vychovat a připravit pracujícímu lidu, KSČ a vlasti naprosto oddané důstojníky pro vyšší velitelské funkce a pro funkce jak ve vševojskových štábech taktických a operačních, tak i ve štábech druhů vojsk, štábech technických a týlových.

Nelze se však spokojit pouhou výchovou kádru. Souběžně s tím musí být vojenské akademie středisky, která soustavně studují sovětskou vojenskou vědu a svými vysoce kvalifikovanými důstojníky zabezpečují jednotný a správný výklad i její chápání, jakož i uplatňování při výcviku.

Bez znalosti sovětské vojenské vědy nelze úspěšně vychovávat nové kádry takové úrovně, aby se mohly důstojně řadit po bok kádru Sovětské armády. K šíření vojenské vědy je pak třeba vychovat kádry vědeckých pracovníků. Je tedy velkým úkolem našich vysokých vojenských škol, aby po zabezpečení vyučování přistoupily k organizování a rozvíjení vojenské vědecké činnosti. Tento obor byl až dosud zanedbáván. A přece bez studia a rozvíjení vojenské vědy nelze jít rychle kupředu, nelze v praxi provádět bojovou a politickou přípravu vojsk.

Úkolem tohoto článku je naznačit, jakým způsobem je třeba postupovat, abychom pokročili na našich akademiích rychle vpřed i v tomto oboru.

Jednou z největších předností Sovětské

armády proti kterékoli kapitalistické armádě je, že je vyzbrojena nejpokrokovější vojenskou vědou. Tato věda vstřebala vše nejlepší z vojenského umění minulosti a na základě velkého marxisticko-leninského učení stanovila cesty vývoje vojenství v soudobých podmínkách. Soudruh Stalin učí, že vojenská věda kromě otázek vojenského umění s jeho složkami strategií, operačním uměním a taktikou zahrnuje i ekonomické a morální otázky státu. Umění vedení soudobé války znamená ovládat všechny formy války i všechny výsledky vědy v této oblasti. Dovedně je spojovat, rozumně upotřebit a včasné užít té nebo oné formy podle situace. I tu, vedoucí úlohu má jeden obor vědy, jehož znalost je pro bolševiky ve všech oborech nepostradatelná. „Tímto oborem je marxisticko-leninská věda o společnosti, o vývojových zákonech proletářské revoluce, o vývojových zákonech socialistické výstavby, o vítězství komunismu“ (Stalin, Otázky leninismu, str. 593).

Chceme-li na našich vojenských akademiích úspěšně studovat a rozvíjet vojenskou vědu, musíme si uvědomit uvedené skutečnosti. V době, kdy starší velitelský a učitelský sbor stále ještě musí překonávat pozůstatky buržoasních vojenských teorií, které znají jen vojenské umění v úzkém buržoasním pojetí s jeho složkami strategií a taktikou, má správné pojetí sovětské vojenské vědy mimořádný význam. Je třeba mít stále na zřeteli tu širokou obsahovou náplň, kterou zaujímá vojenská věda; nedívat se na ni odděleně, nýbrž pojímat ji vcelku s ostatními obory vědy. V Sovětském svazu je tato jednotna zajištěna „Komitetem po dělam vyššej školy“ při „Sovětu ministrů“, který zároveň pracuje v těsném styku s ministerstvem vysokých škol. V onom komitétu má každá vysoká škola, i vysoké školy vojenské své oddělení, po případě experty. K zabez-

pečení vědecké činnosti je u každé vysoké školy zřízena vědecká rada vysoké školy, která je vědeckým střediskem příslušného oboru.

Vrcholnou celostátní vědeckou institucí je „Akademie nauk“, která sdružuje nejvýznamnější učence jako skutečné nebo dopisující členy.

Výchově vědeckých kádřů je věnována velká péče. Vysoké školy vychovávají nové kádry vědeckých pracovníků jak civilních, tak i vojenských.

Růst vědeckého pracovníka je podmíněn soustavným vědeckým studiem, jehož výsledky se musí objevit v disertačních a vědeckých pracích.

K zvýšení úrovně a k povzbuzení k vědecké práci jsou na sovětských vojenských akademiích obdobně jako na civilních vysokých školách zavedeny vědecké hodnosti a akademické tituly. Přiznáním těchto hodností a titulů získává ten, kdo titul dostane, značné výhody morální i materiální.

Vědecké pracovníky vybírá vojenská akademie z nejlepších svých absolventů. Ti jsou ustanovováni „adjunkty“ (aspiranty). Během aspirantury se tyto důstojníci pod vedením náčelníků kateder připravují k disertační práci. Po přihlášení práce k obhajobě, po jejím obhájení a uznání před vědeckou radou akademie aspoň jako dobrou, je jim přiznán titul „kandidát vojenských věd“. Na př. gen. Gastilovič dostal za úkol rozpracovat thema: „Útočné operace armády v horách“. Gen. Gastilovič, který velel armádě ve Velké vlastenecké válce, vložil do své práce bohaté a cenné poznatky, které byly velkým přínosem pro výcvik i pro další studium této otázky, a byl mu za to přiznán titul „kandidát vojenských věd“.

Z toho je vidět, že se vědecká práce zabývá otázkami vojenského umění dosud ne plně vyřešenými, přináší nové podněty ke studiu, řeší vojenské otázky nejbližší budoucnosti, rozvoje techniky, vojenského umění, naznačuje, kam spěje vývoj v tom nebo onom oboru. Nelze tedy považovat za vědeckou disertační práci na př. prosté sestavení přednášky „Útok pěší divise na polní obranu nepřítele“ nebo „Obrana sboru“ atd., protože tato tematika je vyřešena (viz předpisy). Jakožto vědeckou práci možno pokládat na př.: „Soudobá válka a ekonomie“ nebo „Manévr na obklí-

čení a zkušenosti z druhé světové války“ — „Velení tankovým vyšším jednotkám v útoku“ — „Likvidace velkého obklíčeného uskupení“ a p.

S přiznáním titulu kandidáta bývá spojeno i přiznání hodnosti docenta, je-li kandidát učitelem na vojenské akademii a osvědčil-li se jako pedagog.

Další růst vědeckých kádřů je zajištěn tím, že kandidát vojenských věd rozpracuje uložené nebo zvolené obtížné thema týkající se aktuálních otázek. Zpracovanou disertační práci na doktora vojenských věd předloží vědecké radě akademie a ta po přezkoušení ostatních podmínek, po přezkoušení kandidáta ze znalosti nejméně dvou jazyků, aby mohl studovat cizí literaturu, po určení několika oponentů a prostudování práce pozve kandidáta k obhajobě. Jestliže kandidát úspěšně obhájí svou práci, která je cenným přínosem do vojenského myšlení, vědecká rada podá „Sovětu ministrů“ návrh na přiznání vysokého titulu „doktora vojenských věd“. Zároveň s tím bývá starším učitelům přiznána vědecká hodnost profesora.

Zvlášť vynikajícím vědeckým pracovníkům pak může být přiznán titul „zasloužilý vědecký pracovník“.

Zasloužilý vědecký pracovník je tedy ten, který obohatil vojenskou vědu určitými novými prvky myšlení, novými způsoby provádění operací, nebo novým a dokonalejším použitím bojové techniky, což při uplatnění v praxi zvýšilo úspěchy v boji, zmenšilo vlastní ztráty a přispělo tak k rychlejšímu dosažení vítězství nad nepřítelem (na př. Iljušin, Děgťarjov a jiní).

Jmenování skutečným nebo dopisujícím členem Akademie nauk nebo akademikem je vrcholným vyjádřením uznání vědecké práce.

Takovým způsobem je všeobecně zajištěn v Sovětském svazu růst vědeckých kádřů, bez nichž není možná soustavná a úspěšná vědecká činnost a šíření vojenské vědy. Posluchači vysokých akademií znají tuto perspektivu, důležitost studia i rozvíjení vojenské vědy, sami usilovně studují a jsou vedeni svými učiteli k vědecké práci, aby rozmnožili počet vědeckých pracovníků.

Zmínil jsem se širě o kádrech vědeckých pracovníků, protože vytvoření vědeckých

kádrů na vojenských akademiích i v armádě v našich poměrech má mimořádný význam.

Bez vytvoření těchto kádrů bychom se nedostali rychle vpřed v šíření sovětské vojenské vědy.

Aby vojenské akademie splnily uložené úkoly a vychovály kádry nového typu, musí být oním orgánem generálního štábu, který nejuspěšněji bude rozšiřovat sovětskou vojenskou vědu.

Hlavní úloha připadá katedrám akademií. V katedrách podle všeobecných učebních cílů stranových pro ten nebo onen směr vojenské akademie, podle časových rozvrhů a pokynů velitelství se zpracovávají učební programy a tematické plány, podle kterých se vyučuje. Náčelník katedry se všemi učiteli katedry odpovídá za to, že přednášky a cvičení budou zpracovány a skutečně provedeny podle zásad sovětské vojenské vědy.

Aby katedry mohly tento důležitý úkol splnit a vydávat ideologicky i odborně správné věci, musí vědecky pracovat.

Vědeckou činnost na katedře řídí náčelník katedry.

Na vojenské akademii byli u každé katedry určeni vědeckí sekretáři voleni z nejlepších učitelů, kteří mají pevné taktické a operační znalosti a jsou schopni samostatně myslet o všech problémech vojenského umění.

Na pravidelných zasedáních kateder se pak směle kritizují vojensko-theoretické otázky, posuzují zpracované přednášky a cvičení.

Kritiku je třeba provádět bez bázně před představenými, má-li se dosáhnout ideologické a odborné čistoty.

Dosud se vyskytovala určitá ztrnulost v rozpracování otázek soudobé vojenské teorie. Někteří zpracovatelé se příliš obírali tematikou daleké minulosti. Na některých shromážděních se vyslovovaly pochvaly zpracovatelům z řad vedoucích učitelů. Takové věci nepřispívají ke zvýšení kvality vyučování. Vojenská věda jako každá jiná věda může se úspěšně rozvíjet za předpokladu tvůrčí bolševické kritiky a sebekritiky. Toho musí být pamětlivi vedoucí pracovníci akademií, jejich političtí pracovníci i stranické orgány. Zároveň s tím musí akademie konat velikou práci v oblasti kritiky reakčních vojenských teorií buržoas-

ních států. Nestačí jen věrně přeložit článek z buržoasního vojenského tisku s odůvodněním, že se tím učíme znát protivníka. Je třeba zaujmout kritické stanovisko k obsahu článku s hlediska sovětské vojenské vědy, chceme-li dát posluchači správný obraz o nepříteli.

Všechny přednášky, cvičení a články vycházející z kateder musí být schváleny na zasedání kateder a o schválení musí být sepsán zápis. Ukázalo se účelným přizvat ke schvalovacím shromážděním i představitele posluchačů. Tím jsou posluchači přímo zainteresováni na tvůrčí činnosti akademie a na její tvůrčí práci. Při takovémto postupu se přednášky schválené náčelníkem katedry, na vyšších stupních náčelníkem akademie nebo jeho zástupcem, stávají závaznými, aniž mohou být dále kritikovány posluchači.

Sestavením ideologicky i odborně správných přednášek a cvičení nekončí práce katedry. Je třeba mít záruku, že sovětská vojenská věda bude správně a věrně posluchačům přednesena.

Tato otázka je tím důležitější v době, kdy vojenské akademie musí nejen školit nové kádry, ale i vychovávat učitele ke školení těchto kádrů.

Za těchto poměrů se ukázalo nutným sestavit u kateder methodické komise a na methodických shromážděních s učiteli probrat, jakým způsobem má být plánovaná tematika podána posluchačům.

Za správné methodické a jednotné provedení odpovídají náčelníku katedry a veliteli starší taktičtí vedoucí, přidělení jednotlivým fakultám od katedry všeobecné taktiky a operačního umění, po případě z vedoucí katedry toho nebo onoho oboru.

Vojenské akademie se však nemohou omezit na studium a šíření vojenské vědy jen v rámci akademie. Musí šířit sovětskou vojenskou vědu v celé armádě. Nesmějí ustrnout na dosaženém stupni. Jejich úkolem je vojenskou vědu dále rozvíjet.

Orgány, které plní tento úkol, jsou vojensko-vědecké součásti a školní rada, určená generálním štábem, se stálým vědeckým sekretářem akademie. Na sovětských vojenských akademiích se používá názvu vědecká rada.

Výběr členů této rady převážně s akademickými tituly má zaručovat úspěšné rozvíjení vojenské vědy.

Vědecká rada akademie má být vrcholným orgánem pro posouzení

- učebních programů i thematických plánů akademie a ročního výsledku práce akademie, fakult a kateder,
- učebně metodických otázek a zkušeností získaných při práci akademie, fakult a kateder,
- thematických plánů vědecko-výzkumné práce a
- individuálních plánů aspirantů.

Má právo

- přiznat hodnost asistenta akademie,
- posuzovat a navrhnout kandidáty na hodnost docenta a profesora akademie,
- udělovat akademický titul kandidáta vojenských věd a navrhnout udělení titulu doktora vojenských věd.

Má tedy vědecká rada akademie veliký vliv na vyučování a šíření vojenské vědy i výběr vědeckých kádří nejen na akademii, ale i na rozvíjení vojenské vědy vůbec.

Při našich akademiích byly zřízeny školní (vědecké) rady teprve letos. Bude třeba organizovat práci, hledat a vychovávat kádry vědeckých pracovníků, získávat prameny, zpracovávat přednášky, články a využívat všech jiných prostředků, aby bylo umožněno studium a šíření sovětské vojenské vědy.

Při této práci se akademie neobejdou bez součinnosti s civilními vysokými školami všech oborů.

Bude třeba stále čerpat z bohaté studnice sovětských vojenských akademií, které jsou nositelkami sovětské vojenské vědy. Bude třeba plně využít pomoci Sovětské armády, naší učitelky, která nám stále pomáhá.

Bude třeba navázat styk — pokud to bude možné — i s vojenskými vědeckými institucemi armád zemí lidových demokracií, které se stejně jako my učí z bohatých zkušeností a vědomostí Sovětské armády.

A při tom při všem bude třeba se neomezovat jen na úzký rámec vojenského umění tak, jak to činí vojenští odborníci kapitalistických států. Je třeba mít těsný styk s veškerým životem politickým a ekonomickým a neustále zvyšovat morální faktor. Je třeba sledovat i imperialistické agresory v Korei a Vietnamu, abychom se naučili znát a nevádit nepřítele.

Je třeba vyvinout velké úsilí k ovládnutí a využití soudobé techniky, ovládané člověkem s vysokým morálně politickým uvědoměním, aby tato technika byla zhoubou pro ty, kteří ji chtějí užít k agresivním účelům proto, aby zvýšili zisky kapitalistů ovládajících monopoly.

Ovládnutím sovětské vojenské vědy a jejím šířením přispějí vojenské akademie podstatně k zvýšení bojové, operační i politické přípravy armády, která je jednou ze složek zabezpečujících udržení míru.

V ovládnutí a rozvíjení vojenské vědy přísluší velká úloha i posluchačům akademií. Někteří z nich mají i bojové zkušenosti. Nelze však zapomínat, že dnešní posluchači zítra nastoupí samostatnou práci v nejrůznějších oblastech vojenského dění, jsou povinni směle kráčet kupředu.

Posluchačům našich akademií je třeba připomenout moudrou radu M. I. Kalinina, který sovětským posluchačům řekl: „Hluboké znalosti vojenské odkrývají perspektivu tvůrčí vojenské činnosti na válečném poli. Ten, kdo si myslí, že vystačí jen s vrozeným rozumem ve snaze, aby jím zaměnil znalosti získané studiem vojenských předmětů, zkrachuje v době války na bojišti a jeho jednotka za jeho nezušeného vedení nebude pevná. Tenkrát teprve pozná, že není způsobilý k vojenskému dílu.“

Ani starší důstojníci nemají právo spoléhat jen na množství starých znalostí a zkušeností. Vlast od nich žádá, aby studovali sovětskou vojenskou vědu a rozvíjeli své znalosti.

Z otázek, které jsem v tomto článku rozvinul jen velmi všeobecně, vyplývá, že naše vojenské akademie čeká nemalý úkol při studiu a rozvíjení sovětské vojenské vědy. Bude třeba velkého úsilí velitelského a učitelského sboru i posluchačů, abychom překonali dosavadní nedostatky. Řídkme se při tom i my slovy maršála Sovětského svazu Bulganina:

„My vojáci nezapomínáme, že život jde kupředu, že se vojenství nepřetržitě a rychle rozvíjí. Abychom byli vždy na výši k splnění svých úkolů, musí naše vojenské kádry dále rozvíjet a vést kupředu sovětskou vojenskou vědu, nejpokrokovější vědu, odpovídající našemu pokrokovému společenskému zřízení.“

Naše lidově demokratická vlast, náš pracující lid v čele s KSC a naše armádní vedení nám skýtají takové podmínky pro splnění úkolů, o nichž se nám dříve ani nesnilo.

Je tedy naší povinností naučit naše kádry

sovětskému vojenskému umění a šířit sovětskou vojenskou vědu tak, jak to od nás vyžaduje náš pracující lid, naše spojení se Sovětským svazem, tak, jak nám to přikazuje náš vrchní velitel, prezident republiky Klement Gottwald.

Použité prameny:

Sovětské: Vyššaja škola — vydala Sovětská nauka, Moskva 1945.
Článek v sovětském časopise Krasnaja zvezda 233/1950.